

การพัฒนาระบบการเงินบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง*

ลักขมท งามมทศร¹ ปรานท ทปนทยวรวงศ²

บทคัดย่อ

บทความวทจยทท มทวตลพรสคเพื่อ 1) ศทษาบรทบการเงนการบัญชทและการจตทาบัญชทขององคกรชุมชนบ้านมณฑค 2) พัฒนาระบบการเงนการบัญชททสอดคลองคกับความตองการของผุ้ใช้ขอมูลทงบัญชท และ 3) สร้งองคความรูก่ผุ้เนาและผุ้มทส่วนเกยวของคกับองคกรชุมชนบ้านมณฑคในการบรทบการจตทาการเงนการบัญชท ใช้แนวทงการวทจยเชงปฏทบการแบบมทส่วนรวม จตเวททประชุมเชงปฏทบการ สัมภาษณแบบสนทนา กลุ่มกลุ่มตัวอยางททใช้ คอ แกนนางองคกร/ตัวแทนองคกรชุมชนบ้านมณฑค จ้งหวตนครสวรวงศ โดยวทธีการเจาะจงเลอาก จ้งนวน 35 ราย รวบรวมขอมูลโดยใช้แบบสัมภาษณแบบมทโครงสร้าง ท้าการวทเคราะห้เนือหา และใช้แบบสอบถามเป็นเครือมือ สดททททใช้ในการวทเคราะห้ได้แก ค้ารอยละ ความถท ค่าเฉลย และค่าเบยงเบนมาตรฐาน

ผลการวทจยพบว้า 1) ระบบการเงนการบัญชทขององคกรทาในปัจจุบันมทความเหมาะสมโดยรวมอยุ้ในระดับปานกลางโดย พบว้า องคกรชุมชนยงมทปัญหาอุปสรรคในการจตทาบัญชทระดบมาก ผุ้รับผดชอบยงขาดความรูก่ความเข้าใจในการจตทาบัญชท และการบ้นททบัญชทยงไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชทที่รับรองท่วไป การจตทหมวดหมู่ของบัญชทยงไม่ถูกตอง โดยองคกรมทการจตทารายงานทงการเงนเฉพาะงบค้ำไรขาดทุนเท่านั้น และสมาชิกจะเนาขอมูลทงการบัญชทมทาใช้ในการรทบรูก่เกยวคกับเงนบ้นผลททตนเองได้รับ 2) การพัฒนาระบบบัญชทโดยรวมอยุ้ในระดับมาก ช้่งพบว้า การพัฒนาระบบการจตทเกยรวบรวมขอมูล ด้านพัฒนาการรายงานทงการเงน ด้านพัฒนาเอกสารแบบฟอร์มทงบัญชทยุ้ในระดับมาก 3) กลุ่มตัวอย่างได้รับความรูก่ความเข้าใจในระบบการเงนการบัญชทโดยการอบรมเชงปฏทบการ ท่วข้อ ระบบการเงนการบัญชททเหมาะสมสำหรับขององคกรชุมชนบ้านมณฑค ผุ้เนาองคกรชุมชนได้รับความรูก่ เข้าใจเกยวคกับการจตทเกยรวบรวมขอมูล การรายงานทงการเงน การใช้เอกสารแบบฟอร์มทงบัญชทมากช้่น

ค้ำสำคัญ: ระบบการเงนการบัญชท; องคกรชุมชนบ้านมณฑค; การจตทาบัญชท

ประเภทบทความ: บทความวทจย

การอ้างอิง:

ลักขมท งามมทศร และปรานท ทปนทยวรวงศ. (2566). การพัฒนาระบบการเงนบัญชทขององคกรชุมชนบ้านมณฑค.

วารสารดุขภูภัฒนทิตทงสัฒคคาสตร, 13(2), 427-440.

¹ คณะวทษาการจตทาการ มหาวททยาลัยราชภักฏนครสวรวงศ
398 หมู่ 9 ตำบลนครสวรวงศคก อำเภอมอเงนนครสวรวงศ จ้งหวตนครสวรวงศ 60000, ประเทศไทย

ผุ้รับผดชอบบทความ อีเมล: luxlek@hotmail.com

² ข้าราชการบ้านานู มหาวททยาลัยราชภักฏนครสวรวงศ

* ทุนวทจยมุงเป้าและทุนวทจยเพื่อขบคเลือนยุทธศาสตรมหาวททยาลัยราชภักฏนครสวรวงศ ประจ้ปปบประมาณ 2564

The Development of Financial Accounting System of the Baan Mankong Community Organization*

Laksamee Ngammeesri¹ Pranee Tapaneeyaworawong²

Abstract

The research article aims to (1) study the context of finance, accounting and bookkeeping of the Baan Mankong Community Organization (2) develop financial and accounting innovations in accordance with the needs of users of accounting information (3) create Knowledge for leaders and stakeholders with the Ban Mankong Community Organization in financial and accounting management by using a participatory action research approach. Organize a workshop group interview. The sample group used was the organization's leader/representative of the community organization. By a specific method, 35 subjects were selected. Data were collected using a structured interview form, conduct a content analysis and use the questionnaire as a tool. The statistics used in the analysis were percentage, frequency, mean and standard deviation.

Findings are as follows: (1) The overall current financial, accounting and bookkeeping context was at a moderate level. It was found that the community organization had a high level of obstacles in accounting. Lack of knowledge and understanding of accounting does not yet follow an account category. Prepare financial reports for profit and loss statements only. Members will use the accounting information to recognize the dividends they have received. (2) Development of innovation in finance and accounting, the overall community organization accounting system development was at a high level, development of financial reporting and development of accounting form document is at a high level. (3) Knowledge creation for the sample group by a workshop on the topic of transferring innovations in finance and accounting of the Ban Mankong Community Organization for community organization leaders to gain knowledge understand data collection financial reporting More use of accounting forms documents.

Keywords: Innovation in Finance and Accounting; Baan Mankong Community Organization; Accounting

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Ngammeesri, L., & Tapaneeyaworawong, P. (2023). The development of financial accounting system of the Baan Mankong Community Organization. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 13(2), 427-440.

¹ Faculty of Management Science, Nakhon Sawan Rajabhat University
398 Moo 9, Nakhon Sawan Tok, Muang Nakhon Sawan, Nakhon Sawan 60000, Thailand
Corresponding Author Email: luxlek@hotmail.com

² Pensioned Official, Nakhon Sawan Rajabhat University

* Scholarship Support from Targeted Research Grants and Research Funding to Drive Strategies Nakhon Sawan Rajabhat University, Fiscal Year 2021

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับคนจนในชุมชนแออัด เป็นการแก้ปัญหาความไม่มั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย สร้างชุมชนให้มีความน่าอยู่ตามนโยบายของรัฐบาลแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชาวชุมชน โดยเน้นให้คนจนมีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาที่อยู่อาศัย และชุมชนของตนเองโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ชาวชุมชนได้มีที่อยู่อาศัยที่ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย พอช. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการให้สามารถครอบคลุมคนจนที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด กลุ่มผู้อยู่อาศัยที่จำเป็น ต้องบุกรุกที่ดิน ลำน้ำรวมไปถึงผู้ไร้ที่อยู่ คนเร่ร่อนได้อย่างทั่วถึง และสามารถสร้างที่อยู่อาศัยใหม่อันจะนำไปสู่การสร้างครอบครัวและสร้างชุมชนที่มั่นคงร่วมกัน โดยในแต่ละชุมชนจะมีระบบกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นกองทุนที่ริเริ่มจัดการโดยองค์กรชุมชน ตามวัฒนธรรมประเพณีและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมของแต่ละท้องถิ่น ดำเนินการและบริหารจัดการโดยองค์กรชุมชน ระเบียบข้อบังคับต่างๆ กำหนดขึ้นตามความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกกองทุน หน่วยงานภายนอกเป็นผู้สนับสนุน เน้นที่การจัดสวัสดิการให้สมาชิก ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรการเงินอื่นๆ การดำเนินการของกองทุนอยู่ภายใต้หลักการสำคัญ ได้แก่ สมาชิกทุกคนจะบริจาคเงินสมทบเข้ากองทุนเท่ากันและมีสิทธิ์ที่จะได้รับความช่วยเหลือเมื่อยามจำเป็นเท่ากัน การช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างคนในชุมชน ความแข็งแกร่งของกองทุนต้องมาจากพลังความร่วมมือของคนภายในของชุมชนเอง ทั้งทางด้านการเงินและการบริหารจัดการ (Community Organization Development Institute, 2018)

แนวทางที่สำคัญของการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง คือต้องการให้คนภายในชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของโครงการ โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน เพื่อแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน ให้การแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของคนชุมชนได้ตรงตามความต้องการของชุมชนซึ่งจะทำให้คนจนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยอย่างเป็นรูปธรรม โดยเป้าหมายของการดำเนินงานขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง เป็นการสร้างความร่วมมือ การช่วยเหลือเกื้อกูล ความสามัคคีและการสร้างหลักประกันทางสังคมให้มวลหมู่สมาชิกในองค์กรชุมชน และองค์กรชุมชนนี้จะเกี่ยวข้องกับการเงินการบัญชีเป็นหลัก ดังนั้นการที่องค์กรชุมชนจะมีระบบบัญชีและฐานข้อมูลขององค์กรที่ถูกต้อง มีระบบการเงินที่โปร่งใส มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง สามารถตรวจสอบและรายงานผลการเงินได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการหนุนเสริมให้องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง ซึ่งในการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ต้องเป็นการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินงานต้องเชื่อถือได้ สำเร็จตามเวลาและถูกต้อง ดังนั้นการปฏิบัติงานทางการบัญชีที่ดี จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้นำขององค์กรจะต้องมีการดูแล กำกับและควบคุม โดยควรเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นนวัตกรรมความรู้ทางบัญชี (accounting knowledge innovation) ที่ผ่านกระบวนการทางมาตรฐานบัญชี และเครื่องมือตรวจสอบทางการเงิน ทำให้เกิดนวัตกรรมการเงินการบัญชี (accounting financial innovation) อย่างไรก็ตาม การสร้างนวัตกรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องอาศัยการสร้างกระบวนการทางบัญชี (accounting process) ที่สามารถจับต้องได้และนำมาใช้ก่อให้เกิดเป็นรูปธรรม

ดังนั้น กระบวนการทางบัญชีที่นำมาสู่นวัตกรรมทางการเงินการบัญชี จะก่อให้เกิดระบบการจัดการของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ สามารถเชื่อมโยง

การพัฒนาทั้งจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กรให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์กรชุมชน พร้อมเกิดบทบาทใหม่ของสถาบันการศึกษา และวิชาการโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาบริบทการเงินการบัญชีและการจัดทำบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง พัฒนานวัตกรรมทางการเงินการบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชี พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงในการบริหารจัดการ การเงินการบัญชี

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า แนวทางสำคัญขององค์กรชุมชนคือต้องการให้คนในชุมชนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและจัดการด้วยตนเอง โดยมีภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นให้การสนับสนุน ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ องค์กรชุมชนจะต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องกำลังคนและความสามารถของกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลักที่สำคัญที่องค์กรต้องจัดให้มีการดำเนินการ คือ เรื่องของการเงินการบัญชี ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวขององค์กรชุมชน จึงทำให้สนใจที่จะทำการศึกษาพัฒนานวัตกรรมทางการเงินการบัญชีขององค์กรชุมชน เพื่อถ่ายทอดความรู้สู่องค์กรชุมชน ให้สามารถแก้ไขปัญหาและจัดการดำเนินการด้วยตนเองได้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบริบทการเงินการบัญชีและการจัดทำบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคงในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์
2. พัฒนาระบบการเงินการบัญชีขององค์กรฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชีและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. สร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงในการบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาจากสมาชิกผู้มีส่วนร่วมกับองค์กรชุมชนบ้านมั่นคง ซึ่งประกอบด้วยผู้นำองค์กร เจ้าหน้าที่จิตอาสาขององค์กร สมาชิก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประสานงานเครือข่ายชุมชนบ้านมั่นคง จำนวน 35 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบริบทของการเงินการบัญชีและรูปแบบการจัดทำบัญชีของกลุ่มองค์กรชุมชนบ้านมั่นคง เพื่อวิเคราะห์ให้ได้ข้อมูลนำมากำหนดแนวทางการพัฒนานวัตกรรมด้านการเงินการบัญชี ให้ได้แนวทางและรูปแบบการเงินการบัญชีที่เหมาะสมกับกลุ่มองค์กรชุมชนบ้านมั่นคง ให้สามารถนำไปปรับใช้กับองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงอื่นได้
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษากลุ่มองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากองค์กรอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
4. ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2565

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ ตัวแทนองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปใช้ในการบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ องค์กรชุมชนบ้านมั่นคงมีระบบการบริหารการเงินการบัญชีโดยสามารถบริหารจัดการ การเงินการบัญชีขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความแข็งแกร่งเชิงเศรษฐกิจให้กับองค์กรได้
3. ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน สมาชิกขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง มีความมั่นใจในการบริหารจัดการขององค์กร ทำให้เกิดความร่วมมือกันภายในชุมชนมากขึ้น ผลที่ตามมาจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมีความรักสามัคคีกัน ร่วมมือร่วมใจทำประโยชน์ให้แก่

ชุมชน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนดีขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบบัญชี

ระบบบัญชีเป็นระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้หน่วยงานสามารถทำการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเงินการบัญชีของหน่วยงาน ผู้ที่สามารถจัดวางระบบบัญชีได้ควรจะต้องมีความรู้ในด้านการจัดทำบัญชี จะเห็นได้ว่าระบบบัญชีเป็นขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล เอกสารทางการเงินที่เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี ซึ่งการบันทึกบัญชีเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการดำเนินธุรกิจ ต้องมีความรู้ เข้าใจในกระบวนการจัดทำบัญชี เป็นกระบวนการที่เสร็จสิ้นภายในรอบระยะเวลาบัญชี ต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์รายการค้า การจดบันทึกรายการค้าในสมุดขัณฑ์ ผ่านรายการบัญชีที่จดบันทึกไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป คำนวณยอดคงเหลือจัดทำบทดลองก่อนรายการปรับปรุง ปรับปรุงรายการบัญชี จัดทำงบการเงิน และการปิดบัญชี (Tapaniworawong, 2005) ดังนั้น การที่องค์กรมีระบบบัญชีที่ดี ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เพราะทำให้สามารถบันทึกบัญชีและวางแผนการบริหารงานการเงินการบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาองค์กรให้เป็นที่น่าเชื่อถือของบุคคลทั่วไป การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบบัญชี (นวัตกรรมทางบัญชี) ให้มีมาตรฐาน จะสามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการจัดทำบัญชีและเพื่อติดตามผลการจัดทำบัญชีอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินการบัญชี

ข้อมูลทางการเงินการบัญชี (accounting information) เป็นข้อมูลที่เกิดจากการรวบรวมเอกสารหรือหลักฐาน

ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรที่เป็นตัวเงิน เพื่อให้ฝ่ายบริหารนำข้อมูลทางการเงินการบัญชีไปใช้ในกระบวนการบริหาร โดยเฉพาะการตัดสินใจขององค์กร รูปแบบของข้อมูลที่น่าเสนอมักจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำไปใช้ และ Uruamsamphan (2010) ได้ศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวของธุรกิจโดยใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชี พบว่า ข้อมูลทางบัญชีมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการกำหนดความเป็นไปได้ที่บริษัทจะประสบความล้มเหลวทางการเงิน ดังนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลทางการเงินการบัญชี และ van der Veeken and Wouters (2002) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ของข้อมูลทางการเงินการบัญชีของผู้บริหาร พบว่า ข้อมูลทางการเงินการบัญชีไม่เพียงพอในการเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจในการดำเนินงานให้แก่ผู้บริหาร แต่ก็มีส่วนในการส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะในการบริหารจัดการต้นทุนได้ เพราะความต้องการข้อมูลทางการเงินการบัญชีในแต่ละระดับของผู้บริหารมีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารระดับสูงจะให้ความสำคัญกับข้อมูลในการบริหารจัดการต้นทุน ในขณะที่ผู้บริหารระดับล่างจะให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของโครงการที่ตนรับผิดชอบอยู่ เจ้าหนี้หรือผู้ให้กู้จะนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจที่จะให้สินเชื่อที่ถูกต้องและเหมาะสม นักลงทุนจะหาข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการลงทุน ความเสี่ยงและผลการดำเนินงานขององค์กร หน่วยงานของภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ต้องการข้อมูลทางการเงินการบัญชีที่เกี่ยวกับผลการดำเนินงานของแต่ละองค์กร เพื่อนำมากำหนดนโยบายด้านภาษีอากร และเป็นการควบคุมและกำหนดให้องค์กรได้มีการจัดทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การจัดทำบัญชีเล่มเดียว (one account) พนักงานขององค์กรจะสนใจต่อฐานะทางการเงินขององค์กร เพื่อความยั่งยืนหรือมั่นคงในอนาคตของตนเอง

แนวคิดและความสัมพันธ์ของการเงินการบัญชี

การจัดการทางการเงินเป็นการวางแผนทางการเงินและการจัดสรรเงินทุนในสินทรัพย์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กร และวัตถุประสงค์ นโยบายขององค์กร เพื่อให้มีโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมแก่องค์กร ดังนั้น การจัดการทางการเงินจึงมีขอบข่ายและความสัมพันธ์กับศาสตร์แขนงอื่นๆ ที่สำคัญอย่างเห็นได้ชัด คือ การบัญชี ซึ่งการบัญชีเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบันทึก การรายงาน และการวัดผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นทางธุรกิจ การบัญชีจึงช่วยจัดทําข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ผ่านมาแล้วหรือข้อมูลที่เป็นการพยากรณ์การดำเนินงานในอนาคต ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกว่า ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งข้อมูลทางการเงินที่อยู่ภายใต้วงจรการบัญชีที่จัดทําขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดขององค์กร ไม่เพียงเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้และผู้ที่เกี่ยวข้องข้อมูลทางการเงินขององค์กรในการนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจเท่านั้น เพราะการตัดสินใจทางการเงินต้องอาศัยพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง มีความแน่นอนจะคาดเดาเองไม่ได้ จึงจัดได้ว่าข้อมูลการเงินการบัญชีเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการทางการเงินการบัญชี (Ngammeesri, 2021)

แนวคิดของนวัตกรรมการเงินการบัญชี

นวัตกรรมเป็นเรื่องของแนวคิด วิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร อาจเกิดจากการประยุกต์จากสิ่งเดิมหรือไม่ก็ได้ (Rogers, 2003) และนวัตกรรมยังมีอิทธิพลโดยตรงต่อความคิดสร้างสรรค์ระดับองค์กรของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อม (Prasomtong, 2016) ดังนั้น นวัตกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นกับระบบ การออกแบบ การบันทึกข้อมูล กระบวนการทำงาน และแผนการทำงานขององค์กร นวัตกรรมการเงินการบัญชีเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า

และทิศทางของการบัญชีบริหาร Horngren, Foster, and Datar (2001) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการเงินเป็นเรื่องของการวัดและการรายงานข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้บรรลุเป้าหมาย

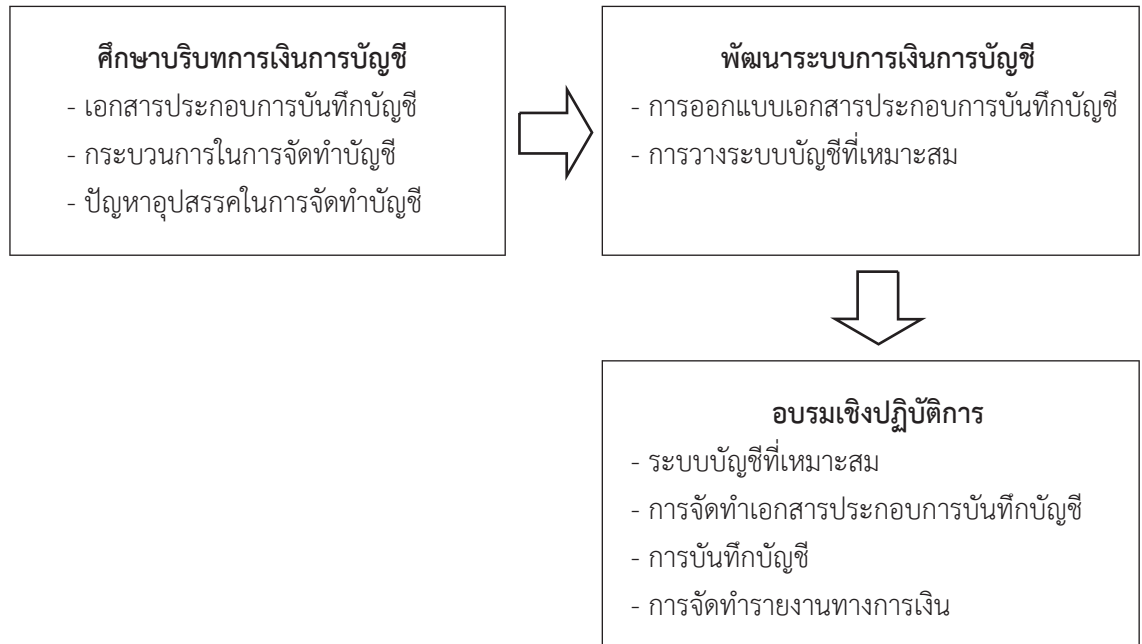
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Sompuet, Buakhao, Whutti, and Puengsangwal (2018) ศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรคในการจัดการด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์เคหสถานชุมชนริมคลองลาดพร้าว มาจากการที่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เคหสถานขาดความรู้พื้นฐานด้านระบบการเงินการบัญชี ทำให้ยังไม่สามารถจัดทำบัญชีได้เอง ยังต้องอาศัยบุคลากรจากภาครัฐ ภาคเอกชน เข้าให้ความช่วยเหลือเรื่องของการจัดทำบัญชี รวมถึงต้องได้รับค่าปรึกษาและการช่วยเหลือจากคณะกรรมการของสหกรณ์ โดย Aiangoon, Akkasriworn, Saengchan, Chaiamkosit, Sornbundid, Singhad, and Pukanan (2020) พบว่า สภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีของสหกรณ์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการขาดการวางแผนการทำงานที่ดี การบันทึกบัญชีของสหกรณ์ไม่เป็นปัจจุบันและการนำส่งงบการเงินไม่ทันตามเวลาที่กฎหมายกำหนด เจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางด้านบัญชี และขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการบัญชี โดยบางสหกรณ์ก็ได้มีการใช้มีจิตอาสาของสมาชิก ร่วมกันทำบัญชีกันเอง เนื่องจากขาดงบประมาณในการว่าจ้างเจ้าหน้าที่โดยตรง หรือบางสหกรณ์ มีการจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าที่ควร และ Chankaew (2015) พบว่า ระบบบัญชีของกลุ่มอาชีพมีการจดบันทึกบัญชีเงินสดรับ เงินสดจ่ายเฉพาะบางวัน และใช้สมุดจดบันทึกเล่มเดียวกัน ไม่ใส่ใจในการจัดเก็บเอกสารโดยใช้วิธีการหนีบกับสมุดบันทึกบัญชี ส่งผลให้ไม่ทราบถึงผลการดำเนินงานและไม่ทราบถึงฐานะทางการเงินขององค์กร ซึ่งกลุ่มอาชีพควรพัฒนาเอกสาร

ทางบัญชี สมุดบัญชี ทะเบียนคุมและรายการการเงินในระดับมาก และ Boonvut (2015) พบว่า ปัญหาหลักของวิสาหกิจชุมชน คือ เรื่องของการจัดทำบัญชี เนื่องจากรูปแบบบัญชีที่กำหนดจากหน่วยงานภาครัฐ

มีการกำหนดใช้เอกสารหลายเล่ม ค่อนข้างยุ่งยากในการจัดทำและการควบคุม และเรื่องการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ กฎหมายข้อบังคับทางด้านบัญชี และภาษีที่ต้องปฏิบัติ

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แกนนำองค์กร/ตัวแทน ชุมชนบ้านมั่นคงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการเงินการบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง ในพื้นที่เขตจังหวัดนครสวรรค์ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีการเจาะจงเลือก (purposive) จากกรอบของประชากร โดยใช้ตัวอย่างในการศึกษารวม จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด และแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การใช้ข้อมูลทางบัญชีขององค์กรชุมชนที่เป็นเป้าหมายของการศึกษารวมถึงปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชี การวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดทำบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาระบบบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ข้อมูลทั่วไปของแกนนำองค์กร/ตัวแทนชุมชนบ้านมั่นคง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา บทบาทหน้าที่ในองค์กร และประสบการณ์การในการมีส่วนร่วมในองค์กร

(2) สถานการณ์การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

(3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง เป็นแบบแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนต่อไปนี้

(1) ประสานงานแกนนำองค์กรชุมชนบ้านมั่นคง เพื่อรวบรวมข้อมูลระบบบัญชีในปัจจุบัน ปัญหาในการจัดทำบัญชี การนำข้อมูลทางบัญชีในการบริหารเพื่อร่วมกันพัฒนาระบบบัญชีระหว่างผู้วิจัยกับชุมชนบ้านมั่นคง

(2) แจกแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาระบบบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคงจากผู้มีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา

(3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเงินการบัญชี ความสำคัญของระบบบัญชี โดยนำระบบบัญชีที่ได้จากการออกแบบร่วมกัน ให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ลงมือปฏิบัติจริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

(1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของการจัดทำบัญชีในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปผลการวิเคราะห์แบบความเรียง

(2) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างในการศึกษา เพื่อบรรยายคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ในการอธิบายตัวแปรนามบัญญัติ (nominal) และตัวแปรจัดประเภท (categorical) โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (percent) และค่าความถี่ของตัวแปร และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางผลการวิเคราะห์

(3) วิเคราะห์สถานการณ์การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง โดยนำคะแนนที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางผลการวิเคราะห์และการพรรณนา

(4) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง โดยนำคะแนนที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางผลการวิเคราะห์และการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารับทราบการเงินการบัญชีและการจัดทำบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคงในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

1. ระดับสถานการณ์การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง สรุปผลของการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ตาราง 1

ระดับสถานการณ์การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง

(n = 35)

สถานการณ์การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคง	$\bar{X}$	SD	ระดับสถานการณ์
1. ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีชุมชนบ้านมั่นคง	3.13	0.534	ปานกลาง
2. การจัดการเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี	3.34	0.668	ปานกลาง
3. การบันทึกบัญชีและสมุดบัญชี	2.96	0.680	ปานกลาง
4. การรายงานทางการเงิน	2.51	0.821	น้อย
5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชี	3.54	0.987	มาก
ผลค่าเฉลี่ยรวม	3.09	0.524	ปานกลาง

จากตาราง 1 ระดับสถานการณ์การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคงโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.524$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.987$) รองลงมา คือ การจัดการเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ($\bar{X} = 3.34$, $SD = 0.668$) ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีชุมชนบ้านมั่นคง ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 0.534$) การบันทึกบัญชีและสมุดบัญชี ($\bar{X} = 2.96$, $SD = 0.680$) และ การรายงานทางการเงิน ($\bar{X} = 2.51$, $SD = 0.821$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม

2.1 การจัดการเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี

องค์กรชุมชนส่วนใหญ่มีเอกสารในการบันทึกบัญชี 3 เล่ม ได้แก่ (1) สมุดบันทึกบัญชีรายรับประจำ

เดือน (2) สมุดบันทึกบัญชีรายจ่ายประจำเดือน (3) สมุดบันทึกรายชื่อสมาชิกกรม และสมาชิกจะมีสมุดบัญชีเฉพาะของตนเองเก็บไว้ แต่บางองค์กรจะมีสมุดบันทึกบัญชีประจำเดือนที่บันทึกทั้งรายรับและรายจ่ายในเล่มเดียวกัน โดยสมาชิกขององค์กรจะมาฝากเงินออมทรัพย์ (เงินสด) เป็นรายเดือน พร้อมชำระค่ากองทุนสวัสดิการชุมชนและค่ากองทุนรักดินบ้าน (รักษาทรัพย์สิน) ตามวันที่กำหนดไว้ของแต่ละองค์กรชุมชน โดยเหรียญจะออกใบเสร็จรับเงินให้ทุกครั้งเมื่อสมาชิกมาฝากเงินออมทรัพย์ และผู้ทำบัญชีจะบันทึกในสมุดบัญชีรายรับประจำเดือน หากมีสมาชิกมาขอกู้ยืมเงินจะบันทึกในสมุดบันทึกรายจ่าย แต่บางองค์กรจะบันทึกในสมุดบันทึกรายรับเล่มเดียวกัน เนื่องจากจำนวนรายการทางการเงินนั้นมีเฉพาะรายการที่ทำเป็นประจำทุกเดือนอีกทั้งจำนวนสมาชิกยังมีจำนวนไม่มากนัก จึงสรุปได้ว่า ผู้ทำบัญชีสามารถบันทึกข้อมูลในเอกสารทางการเงินบัญชีได้ เนื่องจากมีเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีตามขั้นตอนที่เหมาะสมกับองค์กร

สามารถรับหรือส่งเอกสารทางบัญชีให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรได้และสามารถแยกเอกสารที่ใช้บันทึกบัญชีได้ถูกต้อง เพราะปฏิบัติหน้าที่นี้มาเป็นเวลานาน แต่การบันทึกบัญชียังไม่เป็นไปตามหมวดหมู่ของบัญชี เนื่องจากไม่ได้นำข้อมูลจากสมุดบันทึกบัญชีประจำเดือนไปบันทึกในสมุดบันทึกรายการขึ้นต้นตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วไม่ได้นำไปยังสมุดบันทึกขึ้นปลายเพื่อบันทึกบัญชีแยกประเภทหรือบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้อง

2.2 การปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ (สินเชื่อ การจัดหาที่อยู่อาศัย เงินรับฝาก บัญชีทั่วไป)

องค์กรส่วนใหญ่ได้รวมตัวและจัดตั้งเป็นองค์กรชุมชนบ้านมั่นคงมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงดำเนินงานปฏิบัติทางบัญชีในรูปแบบที่เหมือนกัน คือ (1) เงินฝากออมทรัพย์ ส่วนใหญ่สมาชิกจะฝากคนละ 100 บาท ต่อเดือน โดยมีการเฉลี่ยจ่ายเงินปันผลให้ทุกวันสิ้นปี (2) กองทุนสวัสดิการชุมชน วันละ 1 วัน แต่จัดเก็บเป็นรายเดือน เป็นเงินที่สมาชิกสมทบมารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการดูแลสมาชิกที่ เช่น สมาชิกเจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล คลอดบุตรหรือเสียชีวิต เป็นต้น (3) ค่ากองทุนรักดินบ้าน เก็บเป็นรายปีๆ ละ 360 บาท เป็นเงินที่สมาชิกสมทบมารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ต้นไม้ล้มทับบ้าน เป็นต้น และมีการดำเนินงานในการให้สินเชื่อเพื่อแก้ปัญหาหนี้ในระบบ โดยสมาชิกสามารถกู้ยืมเงินได้ไม่เกิน 3 เท่าของเงินที่ตนฝากออมทรัพย์ไว้กับองค์กร และต้องจ่ายดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดโดยมติของกรรมการองค์กรนั้นๆ (ปัจจุบันเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2-3 บาท/ปี)

2.3 การปิดบัญชีและรายการปรับปรุง

การจัดทำรายการปรับปรุงบัญชีสำหรับรอบระยะเวลา นั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำการปรับปรุงเพื่อบันทึก

รายได้และค่าใช้จ่ายที่ควรต้องรับรู้ เนื่องจากส่วนใหญ่สมาชิกจะมาฝากเงินออมทรัพย์กันทุกเดือนครบทุกคน ถึงแม้ว่าจะมาชำระไม่ตรงวันที่กำหนดในแต่ละเดือนก็ตาม เหนรัญญิก ผู้ทำบัญชีและสมาชิกในองค์กรนั้นๆ จะช่วยติดตามให้ชำระ ส่งผลให้องค์กรไม่มียอดรายได้ค้างรับในรอบปีที่ผ่านมา ส่วนการปิดบัญชีของแต่ละองค์กรจะมีการบันทึกรายการปิดบัญชีประจำปี เพื่อโอนบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายไปทำบัญชีกำไรขาดทุน และมีการจ่ายเงินปันผลสมาชิกทุกปี

2.4 การจัดทำรายงานทางการเงิน (งบการเงิน)

สหกรณ์บ้านมั่นคงจะมีการจัดทำรายงานทางการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน ส่วนชุมชนบ้านมั่นคงจะจัดทำงบกำไรขาดทุนเท่านั้น ไม่ได้จัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในงบการเงิน เพียงแต่ทำตามความเข้าใจของตนเองและตามที่เคยปฏิบัติมาและคิดว่าให้สมาชิกรับรู้เพียงรายได้ รายจ่ายและกำไรที่เหลือนำมาจัดสรรอย่างไรบ้าง จ่ายเงินปันผลเท่าไร โดยผู้จัดทำงบการเงิน คือ ผู้ทำบัญชีที่เป็นสมาชิกขององค์กร ส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาในการจัดทำงบการเงิน เนื่องจากจัดทำตามข้อมูลเดิมที่เคยปฏิบัติมาในปีก่อน แต่บางองค์กรจะจัดทำงบการเงินโดยประธานชุมชน เนื่องจากผู้ทำบัญชียังขาดความเข้าใจในการจัดทำงบการเงินจึงไม่สามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้

3. การนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในปัจจุบัน

องค์กรชุมชนส่วนใหญ่ นำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ สมาชิกได้รับรู้ถึงผลการดำเนินงานขององค์กร โดยดูยอดรายรับ รายจ่าย ดอกเบี้ยเงินปันผล ซึ่งพิจารณาจากงบกำไรขาดทุนเท่านั้น ไม่ได้นำส่งหน่วยงานใดรับรู้ข้อมูลผลการดำเนินงาน ส่วนสหกรณ์บ้านมั่นคงได้นำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นำข้อมูลผลการดำเนินงานทางการเงินมาเปรียบเทียบกับแผนงานที่ประมาณการไว้ โดยเฉพาะแผนการให้สินเชื่อ

การจ่ายเงินกู้และการรับชำระหนี้คืนจากสมาชิก ซึ่งมักจะไม่เป็นไปตามแผนงาน ส่วนสมาชิกมักจะจ่ายชำระไม่เป็นไปตามกำหนดและเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้กับสหกรณ์ (NPL) ส่วนสมาชิกจะนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ในการรับรู้ถึงเงินปันผลของตนเอง

4. ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชี

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ทำบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง ส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีเพียงแต่จัดทำบัญชีตามรูปแบบที่เคยปฏิบัติมา ไม่สามารถวิเคราะห์ถึงผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินขององค์กรตนเอง และองค์กรไม่เคยวางแผน หรือกำหนดนโยบายการดำเนินงานในแต่ละปี พร้อมทั้งขาดเอกสารหลักฐานประกอบงบการเงินที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการนำไปยกระดับองค์กร

ชุมชนบ้านมั่นคงในอนาคตต่อไป

ผลการศึกษาพัฒนาระบบการเงินการบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาระบบบัญชีให้มีความครอบคลุมธุรกรรมขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง โดยได้มีการสอบถามความต้องการของผู้ใช้ระบบบัญชี คือ ผู้รับผิดชอบงานขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคงใน 4 ด้านหลักๆ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาเอกสารแบบฟอร์มทางบัญชี (2) การพัฒนาระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลบัญชี (3) การพัฒนาระบบรายการปรับปรุงและปิดบัญชี และ (4) การพัฒนาการรายงานทางการเงินระบบบัญชี (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบัญชีชุมชนบ้านมั่นคง

(n = 35)

การพัฒนาระบบบัญชีชุมชนบ้านมั่นคง	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. พัฒนาเอกสารแบบฟอร์มทางบัญชี	3.57	0.492	มาก
2. พัฒนาระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล	3.70	0.718	มาก
3. พัฒนารายการปรับปรุงและปิดบัญชี	2.85	0.673	ปานกลาง
4. พัฒนาการรายงานทางการเงิน	3.71	0.572	มาก
ผลค่าเฉลี่ยรวม	3.45	0.474	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบัญชีชุมชนบ้านมั่นคงโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45, SD = 0.474$) เมื่อพิจารณาทางด้านแล้ว พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาการรายงานทางการเงิน ($\bar{X} = 3.71, SD = 0.572$) รองลงมา คือ พัฒนาระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{X} = 3.70, SD = 0.718$) พัฒนาเอกสารแบบ ฟอร์มทางบัญชี ($\bar{X} = 3.57, SD = 0.492$) และพัฒนารายการปรับปรุงและปิดบัญชี ($\bar{X} = 2.85, SD = 0.673$) ตามลำดับ การสร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำองค์กรชุมชนบ้านมั่นคง

ในการบริหารจัดการการเงินการบัญชี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทการเงินการบัญชีและการจัดทำบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ส่วนการพัฒนานวัตกรรมการเงินการบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชี พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านพัฒนาการรายงานทางการเงิน ด้านพัฒนาเอกสารแบบฟอร์มทางบัญชี อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงได้ทำการอบรมสร้างองค์ความรู้แก่ผู้นำองค์กร

ชุมชนบ้านมั่นคง หัวข้อ ถ่ายทอดนวัตกรรมการเงินการบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการฝึก ลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารแบบฟอร์มทางบัญชีและ

การรายงานทางการเงิน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ เข้าใจและเกิดทักษะในการจัดบัญชีมากขึ้น

ภาพ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “ถ่ายทอดนวัตกรรมการเงินการบัญชีขององค์กรชุมชนบ้านมั่นคง”

การอภิปรายผล

การจัดทำบัญชีของชุมชนบ้านมั่นคงในปัจจุบันพบว่า มีปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชี อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษา ด้านบัญชี ไม่มีความรู้ด้านบัญชี ทำให้ขาดความสนใจในการเก็บเอกสาร องค์กรขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการบัญชี ผู้ทำบัญชีจะบันทึกบัญชีก็ต่อเมื่อว่างจากงานประจำ การบันทึกบัญชียังไม่เป็นไปตามหมวดหมู่ของบัญชี และไม่ได้จัดทำรายงานทางการเงินตามหลักการบัญชี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sompuet et al. (2018) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการด้านการเงินและการบัญชีของสหกรณ์เคหสถานชุมชนริมคลองลาดพร้าว ได้แก่ เจ้าหน้าที่สหกรณ์เคหสถานขาดความรู้ด้านสหกรณ์ บทบาทหน้าที่ของตน และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบบัญชีเบื้องต้น ไม่มีเจ้าหน้าที่บัญชีในการจัดทำบัญชีเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ และคณะกรรมการสหกรณ์มีเวลาจำกัดเพราะต้องใช้เวลาประกอบอาชีพไม่มีรายได้ประจำ ส่งผลให้ไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้ในเรื่อง

สหกรณ์ การเงินและบัญชีและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chankaew (2015) พบว่า ระบบบัญชีของกลุ่มอาชีพมีการจดบันทึกบัญชีเงินสดรับ เงินสดจ่าย เฉพาะบางวันและใช้สมุดจดบันทึกเล่มเดียวกัน ไม่ใส่ใจในการจัดเก็บเอกสารโดยใช้วิธีการหนีกับสมุดบันทึกบัญชี ส่งผลให้ไม่ทราบถึงผลการดำเนินงานและไม่ทราบถึงฐานะทางการเงินขององค์กร ดังนั้น องค์กรชุมชนควรตระหนักถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล เอกสารทางการเงินที่เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี หากองค์กรมีระบบบัญชีที่ดี ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เพราะจะส่งผลให้องค์กรให้เป็นที่น่าเชื่อถือของบุคคลทั่วไป ฉะนั้น การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบบัญชี (นวัตกรรมทางบัญชี) ให้มีมาตรฐาน จะสามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

การพัฒนานวัตกรรมการเงินการบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชีพบว่า การพัฒนาระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล พัฒนาการรายงานทางการเงิน พัฒนาเอกสารแบบฟอร์ม

ทางบัญชีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chankaew (2015) พบว่า ผู้ใช้งานระบบบัญชีที่มีการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พัฒนาระบบบัญชี พัฒนาเอกสารทางการเงินบัญชี พัฒนาสมุดบัญชี พัฒนาทะเบียนคุมและพัฒนารูปแบบรายงานทางการเงิน และสอดคล้องกับ Aiangoon et al. (2020) พบว่า ความต้องการพัฒนาความรู้ในการจัดทำบัญชี ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการจัดเก็บ ด้านการบันทึกบัญชีและการเงิน ซึ่งนวัตกรรมเป็นเรื่องของแนวคิด วิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร อาจเกิดจากการประยุกต์จากสิ่งเดิมหรือไม่ก็ได้ (Rogers, 2003) นวัตกรรมทางการเงินการบัญชีเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและทิศทางการบัญชีบริหาร และเป็นเรื่องของการวัดและการรายงานข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงินซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการจัดการเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี การบันทึกบัญชีและสมุดบัญชี และด้านการรายงานทางการเงิน ควรทำการปรับปรุงแบบการบันทึกบัญชีที่สามารถใช้ประโยชน์ต่อเนื้อได้มากกว่านี้ โดยให้ผู้ทำบัญชีขององค์กรชุมชนสามารถจัดทำทางการเงินพร้อมทั้งสามารถรายงานทางการเงินและนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรชุมชนควรกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติสำหรับการนำเสนอหรือเผยแพร่รายงานทางการเงินขององค์กรชุมชน ทั้งนี้หากมีปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดทำบัญชี จะได้มีหน่วยงานดังกล่าวเข้ามาช่วยแก้ไขปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์

3. ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพราะจะช่วยแก้ปัญหาการจัดทำงบการเงินรายปีพร้อมทั้งสามารถรายงานทางการเงินจากการปฏิบัติตามข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงได้

References

- Aiangoon, W., Akkasriworn, W., Saengchan, M., Chaiamkosit, K., Sornbundid, W., Singhad, C., & Pukanan, Y. (2020). Guidelines for the knowledge development in the accounting of cooperative in Bann Mankong project, Chanthaburi province. *Santapol College Academic Journal*, 6(1), 48-57. [In Thai]
- Boonvut, S. (2015). *The effectiveness of the system account to tax practice community enterprise: Case study Khawtaen product group at Ban Nong Line sub-district, Kao Kha district, Lampang province*. Lampang Rajabhat University, Faculty of Management Science. [In Thai]
- Chankaew, Y. (2015). Development of accounting system of occupation group Ban Nongkahoo. Amphur Mueangtak. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 16(2), 29-43. [In Thai]
- Community Organization Development Institute. (2018). *Handbook for urban and rural security project management*. Author. [In Thai]
- Horngren, C. T., Foster, G., & Datar, S. M. (2001). *Cost accounting: A managerial emphasis* (10th ed.). Pearson Education.
- Ngammesri, L. (2021). *Profit planning and control*. Nakhon Sawan Rajabhat University, Faculty of Management Science. [In Thai]
- Sompuet, P., Buakhao, S., Whutti, W., & Puengsangwal, S. (2018). Media innovation in financial and accounting for cooperatives community fund. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*, 4(2), 80-93. [In Thai]
- Prasomtong, N. (2016). The causal relationship model between creative individual's innovation and creativity into an innovative enterprise with empirical data. *Journal of Modern Management Science*, 9(2), 49-67. [In Thai]
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Tapaniworawong, P. (2005). *Accounting principles*. Nakhon Sawan Rajabhat University, Faculty of Management Science. [In Thai]
- Uruamsamphan, C. (2010). *Forecasting business failures using accounting data: Case study of companies listed on the stock exchange of Thailand*. Master's Thesis of Business Administration, Kasetsart University. [In Thai]
- van der Veeken, H. J. M., & Wouters, M. J. F. (2002). Using accounting information systems by operations managers in a project company. *Management Accounting Research*, 13, 345-370.